

რედაქცია: სოლოლაკზე, ბაღის ქუჩაზე, მ. შადინოვის სახლში, № 33.

ხელის-მოწერა მიიღება რედაქციაში. ბარეზე მცხოვრებთათვის: ВЪ Тифлисъ. ВЪ редакцію „Дროзна“.

გაზეთის ფასი: მთელის წლისა—8 მ., ნახევარ წლისა—5 მ., სა-მისთვის—3 მ., ერთისთვის—1 მ.

ცალკე ნომერი ღირს შაურად.

დროება

ყოველ დღე ორშაბათს გარდა

ეროვნული
ფასი განსაზღვრისა
ცხრ. კთხე 1 კპ., ჩვეულებრივს ცო-
ცხრ. თ.— 5 კპ., პატარათ — 4 კპ.

რედაქციას უფლება აქვს გა-
ქროს და შეაოღოს და სხვებდათ
გაზენდო სტატეი. და ბედ-
და სტატეი. ცტორს არ დაჯრუნ-
დაბ.
ცალკე ნომერი ღირს შაურად.

მოამავალ 1880 წელს

„დროება“ - „ივერიის“

გამოცემავად

მოამავალ 1880 წლის 1 იანვრადამ გაზეთი „დროება“ და ჟურნალი „ივერია“ შეერთდებიან და იყოლიებენ ერთსა-და-იმავე საერთო რედაქციას, რომელიც შესდგება ამ ორივე ჟურნალ-გაზეთის აწინდელ რედაქციებისაგან და თანამშრომლებისაგან.

გაზეთი „დროება“ გამოვა ყოველ დღე, როგორც აქამომდე, მხოლოდ ფორმატი (თაბახის სივრცე) უფრო დიდი ექნება. ჟურნალი „ივერია“ კი გამოვა სამს თვეში ერთხელ სივრცით თორმეტი დიდი თაბახი.

გაზეთის შესაფერ სტატიებს შესახებ შინაურის მიმოხილვისა და პოლიტიკისა, მარტო „დროებაში“ მიეცემა ადგილი; ხოლო უფრო ვრცელს სტატიებს რომელსამე განსაკუთრებულს საგანზედ, პოლიტიკისა და შინაურის საქმეების შესახებ, ექნებათ ადგილი ჟურნალს „ივერიაში“. ამის გამო მოამავალის წლის დამ ჟურნალი „ივერია“ უფრო იმ გვარს წიგნებს დაემსგავსება, რომელთაც რუსები „სბორნიკს“ ეძახიან, ვიდრე დრო-გამოშვების გამოცემას; განსაკუთრებული ყურადღება რედაქციისა იქნება მიქცეული მასზედ, რომ „ივერია“ ადვილი საკითხავი, კარგი გასართობი და თან სასარგებლო წიგნიც იყო, და ამისთვის უფრო ვრცელი ადგილი ეჭირება რომანებს, მოთხრობებს, ლექსებს როგორც თარგმნილებს, ისე პირ-და-პირ ჩვენს ენაზე დაწერილებს, და აგრეთვე ძველს ჩვენს მოთხრობებსაც, რომელნიც იმ სახით დაიბეჭდებიან, რომ მერე ცალ-ცალკე წიგნად შეიკრებოდეს.

ამ შეერთებულის შრომისა და ღონის წყალობით, „დროება“-„ივერიის“ რედაქციას იმედი აქვს, რომ შემდეგში თავის მოვალეობას მკითხველთა წინაშე უფრო უკეთ შეასრულებ, რადგან ამ საქმეში ჩვენთა უკეთესთა მწერალთა აღუ-თქვეს იმას თავისი შემწეობა და თანაგრძნობა.

ხელის-მოწერა

მიიღება თფილისში: „დროების“ რედაქციაში, სოლოლაკზე, ბაღის (სადრ-ვის) ქუჩაზე, მ. შადინოვის სახლში, № 33.

ჭალაქს გარეშე მცხოვრებთა ამ აღრესით უნდა გამოგზავნონ მოთხოვნი-ლება: ВЪ Тифлисъ. ВЪ редакцію „ДРОЗНА“ - „ИВЕРІИ“.

ფასი

„დროება“ და „ივერია“	— ერთად	— 13 მან. — 7 მან. — 4 მან.
ცალკე:	„დროება“	— 9 „ — 5 „ — 3 „
	„ივერია“	— 6 „ — 4 „ — 2 „
ცალკე ნომერი	„დროებისა“	ელირება — 5 კაპეიკი.
—	„ივერიისა“	— 2 მანეთი.

სხვა ვადებით ხელის-მოწერა არ მიიღება. ხვედრი ფული ხელის-მომწერმა ჟურნალ-გაზეთის დაბარებისა-თანავე უნდა გამოგზავნოს რედაქციაში.

რედაქტორები „დროება“-„ივერიისა“ } თ. ილ. ჯავჭავაძე. სმრ. მისხი.

გამომცემელი „დროებისა“ — სტ. მელიქიოვილი.
გამომცემელი „ივერიისა“ — თ. ილ. ჯავჭავაძე.

მღვთის-მშობლის ტაძართ შუგვა-ნის დღესასწაულის გამო, ხვალ, ხუთშაბათს, გაზეთი არ გამოვა.

ოთხშაბათს, 21 გიორგოვისთვეს

ძართული ტრუპისაგან წარმოდგენილი იქნება თფილისის საზაფხულო თეატრში:

I
კეთილი და უმანკო

ანგელოზი

ძომეღია სამს მოქმედებად, გადმოკეთე-ბული რუსულიდამ თ. დ. მრისთავისაგან

II საქაბელი

ზოდვეილი ორს მოქმედებად, გადმოკე-თებული რუს. თ. დ. მრისთავისაგან

ბილეთები ისყიდება თეატრის კასაში და ახნაუროვის მაღაზიაში, ზოლოცინის პროსპექტზე.

დაიწყობა 7½ საათზე.
(3—3)

საქართველო

დღიური

* * ზუშინ, ორშაბათს, მთელი დღის განმავლობაში კიდევ უფრო მომეტე-ბული ხალხი მიაწყვა სამხედრო სას-მართლოს კარებთან, ვინც წინა დღე-ებში. რაც თფილისში კინტუა ბიჭები არიან, წვრილი ხელოვნები, ამათი შა-გირდები და ჯიბეგირები, მგონია, ყველა აქ იყვნენ მოგროვილი. განსაკუთრებით საღამოს, როცა უნდა გადაწყვეტილიყო ტატო წულუკიძის საქმე, სასამართლოს წინ ტევა აღარ იყო, გავლა არ შეიძ-ლებოდა, თუ არ შუა ქუჩაზე.

ბევრი „აბსუს, ბიჭო!“ და „რა ბიჭმა წაინდინა თავიო!“ დაინარჯე, როცა სა-ღამოს მეშვიდე საათის ნახევარზე სასა-მართლომ გამოიტანა თავის განჩინება

და ხალხში, ქუჩაზე გავარდა ხმა, რომ ტატოს ჩამოღობა გადაწყვიტეს... მთელი ქუჩაში მოკროვილი უანგარიშო ხალხი პროსპექტზე უცდიდა ტატოს გამოყვანას. ბოლოს ტატო გამოიყვანეს, მაგრამ ხალხისაკენ არ გამოატარეს, პირ-და-პირ საპიორის ქუჩით წაიყვანეს ციხისაკენ; ხალხმა იგრილა და ხილზე დასხვედრად გაიქცნენ. ტუსალებს ქვეითი სალდათები მისდევნენ, რომელთაც ხიშტები პირ-და-პირ იმათკენ ჰქონდათ მიშვერილი; ხალხს კი ცხენოსანი ყაზახი-რუსები იგერებდნენ.

* * * ღღეს, ოთხშაბათს, ჩვენი სამუდამო ტრუპა წარმოადგენს საზაფხულო ოცეატრის თ. ღ. ბ. მრისთავისაგან ახლად გადაკეთებულს კომედიებს „ძეთი ღსა და უმან კო ან გე ღო ზს“ და „საძაგელს.“

„საძაგელი“ ერთხელ უკვე იყო ჩვენს სცენაზე წარმოდგენილი და ჩინებულათაც წავიდა. რაიცა შეეხება მეორე კომედიას „ძეთი ღსა და უმან კო ან გე ღო ზს“, წამკითხველნი ამისა და რეპერტიციებზე ღამსწრენი ამბობენ, რომ მშვენიერი და სასცენო პიესა არისო და, უეჭველია, ჩვენი მოთამაშეები კარგათითამაშებენო. ამის იმედს კიდეც უფრო ის გარემოება გვაძლევს, რომ ჩვენს ტრუპას რეჟისორად ჰყავს ახლა უფ. ღ. მრისთავი—გადმომკეთებელი ამ პიესებისა. ჩვენ გვითხრეს რომ არათუ მართლ ამ ჯერობით, შემდგომში საზოგადოებრივების რეჟისსორობა იკისრა თ. ღ. მრისთავისა. მა სასიამოვნოა; ამ სცენის საქმეში გამოცდილი კაცის რეჟისსორობა, უეჭველია, სასიკეთოდ დაეტყობა ჩვენს ტრუპას..

* * * პეტერბურღის გაზეთებში იწერებოდა, რომ უმაღლესს მთავრობას აქვს ამ ჟამად განსახილვად და დასამტკიცებელად ძაეკასიის ნამესტნიკის მთავარ ზამგეობისაგან წარდგენილი ახალი წესდება ძაეკასიის გამიჯვნის თაობაზე. შმათავრესი მიზანი ახალი წესდებისა, როგორც სწერენ, ის არის, რომ დაუქქაროს ძაეკასიის გამიჯვნასა და ამას გარდა, რამდენათაც შესაძლებელი იქნება, იქვე, ადგილობრივე გაათავონ ის დავები, რომელიც ასტყდება ხოლომე მამულების გამიჯვნის დროს.

* * * ზველილ ვვირის პარასკევს ჩვენი ძალაქის რჩევის ზალაში აქაურ ბაქტისტების პასტორმა წამკითხა ღექცია პირუტყვების მოვლის თაობაზე. მამენელები ბლომით იყვნენ; მომეტებულნი

ნაწილი სულ უბრალო ხალხი, იზვოლჩაკები, მალაქენი და სხვ. წამკითხველი სულ ღაბადების სიტყვებით უქადაგებდა ხალხს იმაზედ—უუ როგორი დამოკიდებულება არის და უნდა იყოს ადამიანბა და პირუტყვის შუაო.

* * * მუთაისიღამ გვწერენ, რომ ამ მოკლე ხანში იქ იხსნება სამხედრო კლუბი. „წურ ერთი კლუბი გვაქვს, ისიც ვერ მიღის ხეირიანათაო, ახლა მეორეს ხსნიანო.“

მაგრამ კიდეც არაფერო: იქაური გიმნაზიისა და სხვა სასწავლებლის მასწავლებელთაც კი ცალკე განუზრახავთ თავიანთთვის კლუბის გამართვა; ამბობენ, რომ ეს მასწავლებელთა კლუბი თვითან სავაჟო გიმნაზიის ერთს ოთახში არის გამართულიო.

ბრა გვეგონა, რომ გიმნაზია, რომელშიაც პანსიონი არის, მოხერხებული ადგილი იყოს კლუბისათვის..

* * * სიღნაღიღამ გვწერენ, რომ ამ ქალაქში მხოლოდ ერთად-ერთი სასეირნო ადგილი არის მცხოვრებლებისათვის, და ისიც ისეთ ნაირად არის ნაგვიტ აყროლებული და აესებული, რომ ცხვირზე თუ ხელი არ დაიდვა კაცმა, ისე ვერ გაივლისო. მამარმის უბანში ერთს ვიღაც ვაქარს თავის საკუთარი აბანო გაუმართავს და ნაბანი წყლისათვის მილი შოგ შუა ქუჩაში გამოუყვანია, ასე რომ ამ წყლისაგან მუღამ აყროლებული ტალანი ღვას მთელს ქუჩაზედაო.

წმირილი რედაქტორთან

უფ. რედაქტორო!

მქვენი გაზეთის 230 და 231 №№-ში მოყვანილია კორრესპონდენცია, რომელშიაც მოხსენებულია, რომ იმ დეპუტატებმა იმერეთის საზღველოებისა, რომელთაც ექმნებათ სხდომა მუთაისში, უნდა მიაქციონ ყურადღება მრავალ საქმეებს მუთაისის სასულიერო სასწავლებლისა. სხვათა შორის, მესამე მუხლში აღნიშნულ კორრესპონდენციისა მოხსენებულია სასწავლებლის ზედამხედველის თანამემწეზედ. ამ მუხლის თაობაზედ მე ვრაცხ ჩემ თავს ვალად ვსტქვა რამოდენიმე სიტყვა, გასასწორებლად და ასახსნელად იმისა, რაც უ. კორრესპონდენტს მოუხსენებია შეცდომით და არა იმ გვარად, როგორათაც საქმე ნამდვილად წარმოგვიდგენს.

ზავარჩიოთ ნაწილ-ნაწილად: უ. კორრესპონდენტი ამბობს, რომ, უსტაეის 45 § ძალით, სამართველოს

საქმეებს უნდა აწარმოებდეს სასწავლებლის ზედამხედველის თანამემწე მკარბმეს უკანასკნელი კი უარ ამბობს, რადგანაც ბევრი შავირდები არიან ამ სასწავლებელშიო. ზემოხსენებული § ამბობს, რომ საქმეს უნდა აწარმოებდეს ან ზედამხედველის თანამემწე, ანა და სასამართლოს წვერი მასწავლებელთაგან. იმ დროს, როდესაც მე მივიღე ზედამხედველის თანამემწეს თანამდებობა, სამართველოს წვერმა აიღო ბიბლიოთეკის მზრუნველობის მოვალეობა, ჩემ ხვედრათ დარჩა საქმის წარმოება, მხოლოდ ერთის წლის წინეთ უარი ვსტქვი ამ მოვალეობისაგან, რადგანაც მუთაისის სასულიერო სასწავლებელში, იმ მდგომარეობაში, რომელშიაც ის არის ეხლა, ზედამხედველის თანამემწეს არ შეუძლია იმავე დროს იყოს საქმის მწარმოებელათაც.

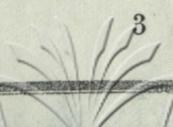
რაც უფრო ბევრია ყმაწვილები, ცხადია, უფრო ბევრი სამუშაოც იქნება კანცელარიაში. იმის გარდა, რომ იწერება სამმართველოს ჟურნალები, იწერება აგრეთვე ყოვლად სამღველოს ცირკულიარები შესახებ სასწავლებლის და სხვ. და სხვ.—მართა გასავალი ქალღლები ჩემ წარმოების დროს, სასწავლებლის კანცელარიიღამ გადიოდა ათასზედ №№-ბი. იმავე დროს მე ვიყავი მწერალიც ჩემთვის, მაშასადამე, ვქარავადი უმეტეს ნაწილს დროს მართლ უსარგებლო წერაზედ.

ამგვარად დღიღამ-ღღე ჩაფლული ვიყავი კანცელარიის საქმეში, მაშინ როდესაც ჩემი პირ-და-პირი მოვალეობა, ინსპექციური ზედამხედველობა მრავალ რიცხვ ყმაწვილებზედ თავიანთ სადგომებში, რომელნიც დაბნეულნი არიან ახლო-მახლო მდებარე სოფლებშიაც, მოითხოვდა ბევრ დროს, თუმცა ეხლანდელ სასწავლებლის პირობების მადლობით, თითქმის წაყოფოთ.

ამნიირად ძალა-უნებურად გამოდიოდა, რომ თუ კანცელარიაში ვიმუშავებდი—ინსპექციისათვის თავი უნდა დაშენებებინა, ინსპექციას მოგვიდებდი ხელს—კანცელარიის საქმე დარჩებოდა. რა უნდა მექნა? შარი ვსტქვი საქმის წარმოებისაგან.

ამასგარდა უფ. კორრესპონდენტი ამბობს:

„ის (ე. ი.) მე შავირდებს არც ბევრს და არც ცოტას ყურს არ უგდებს. შავირდები ზნეობითად ცულ მდგომარეობეში არიან და არც წესია მათში დაცული. ამას გვიმტკიცებს ჩვენ, სხვათა შორის ვისკოპოლის შენიშვნა მიცემული თანამემწისაღმი.“

სამართალი

ტატო წულუაძის სამამ *

ქაჯასის სამხედრო ოლქის სასამართლოში.

სხდომა 18 ნოემბერს.

მოწამე ს ა ა დ რ ე ი. ქაჯავილამ მოვლილი შარშანწინ. შობის წინა დღეები იყო, რიცხვი კი ნამდვილად არ მახსოვს; ლარსა და ღარიოს შუა ტატო შემხვდა, ფურგუნი გასტეხილად და აკეთებდნენ. ტატო ოფიცისილად ქაჯავში მიდიოდა. მიცნობდი და, დავინახე თუ არა, გამარჯობა უთხარი, მაგრამ ხმა არ გამცა. მეც ჩემ გზას დავადგი.

მოწ. მ დ ი გ ა რ ო ვ ი. ტატოს ქაჯავის გზაზე შევხვდი; ლარსის სტანციის მახლობლად. მა ამავე შარშანწინ 1877 წელს იყო, დიდი-მარხვა იყო, რიცხვი კი არ მახსოვს, რომ მახსოვდეს; დაფიცებული ვარ, ტყუილს არ ვიტყვი; მხოლოდ ეს მახსოვს, რომ შობამდინ რამდენიმე დღე რჩებოდა.

მოწ. ქ ა რ ა ე ვ ი (ტუსალი, ყალბი ბილეთების გავრცელების თაობაზედ არის დაჭერილი). ტატოს ყმაწვილობილად ვიცნობ; იმის მამა ჩვენ მეზობლად იღ. 1877 წელს პეტერბურლიდამ მოვლილი; საქმე მქონდა იქ სენატში, ოთხი ათასი თუმანი მოვიგე და, თქვენც წარმოიღვენთ, რა განარებული უნდა ეყოფილიყავ. მოვეჩქარებოდი, მინდოდა დღესასწაულები ჩემ ოჯახში გამეტარებინა და იმათთან გამენაწილებინა სიხარული. მლადიკავაზში სწორეთ 21 დეკემბერს ჩამოველ ეს ნამდვილად მახსოვს იმიტომ, რომ როცა სტანციაზე მივედი, მითხრეს, ჯარი და სამხედრო მასალები მიაკეთ ახლა ოფიცისისკენაო და სამ დღეზე ვერ ჩაუსწრებო სახელმწიფო ტროიკითაო. გზაზე ბევრი დაბრკოლება გექნებო; ამის გამო მე მოგნახე ვილაც ვაჭარი, რომელსაც თავის ცხენები ჰყავდა და იმას შევეკარი პირობით, რომ 24 ქრისტეშობისთვის ე. ი. შობის წინა ღამეს უეჭველად ჩამოვეყვანე ქალაქში. მართლაც დანიშნულ ვადაზე ადგილზე ვიყავი. ტატო წულუაძის ვნახე მე მლადიკავაზში სწორეთ იმ წამს, როდესაც რკინის გზის გაგონილად გადმოვხტი. მამარჯობა უთხარი, მაგრამ პასუხი არ გამცა; მეც ვიფიქრე, ალბათ ტატო არ არის-მეთქი, თორემ უეჭველად პირველად ის მოვიდოდა ჩემთან და მომესალმებოდა-მეთქი. მას შემდეგ ერთმა წელიწადმა გაიარა; მე დამიჭირეს. სატუსალოში ერთხელ ვნახე ტატო, რომელმაც სხვათა შორის მკითხა—გახსოვს ქაჯავში რომ შეგხვდი

პირველი—მოხსენებული ავტორისაგან ყოველად სამღვდელს შენიშვნა სრულებით არ გვიმტკიცებს რომელიმე წინადადებას და წესიერებისა, ჩემის ინსპექციის მიზეზით, დამცირებას. რომ დარწმუნდეთ ამაში, უნდა იცოდეთ ამ შენიშვნის ისტორია; აი ეს ისტორია: დიდალ, სექტემბრის თვეში სამართავლოს ქუჩაზე იყო დაწერილი ყოველად სამღვდელს მიერ შენიშვნა, რომელიც ამბობს:

„მე ვატყობ, რომ ინსპექციური ზედამხედველობა ამ უკანასკნელ დროს თან-და-თან უფრო სუსტდება“.

ამ გვარ შენიშვნამ მე ძრიელ გამოაკვირვა, რადგან ამ დრომდინ, ე. ი. სექტემბრამდინ, ყმაწვილები დათხოვნილი იყვნენ, ქალაქში არ ყოფილან, მაშასადამე, არც მოითხოვებოდა არაფერი ინსპექციური ზედამხედველობა მათზედ. მე წავედი ყოველად-სამღვდელსთან შენიშვნის მიზეზის გასაგებლათ. მან მითხრა, რომ ის ყოველთვის იყო და არის კიდევაც მადრიელი ჩემზე და ჩემ შრომაზედ კარგის მეტი არა შეუძლია-რა თქვას; როგორც თვითონ, აგრეთვე სხვებიც, ვისიც ვალია სთქვას თავის ჰაზრი ამის შესახებ, ამას ამბობს; და ეს შენიშვნა მხოლოდ იმის დასკვნა არის, სთქვა ყოველად-სამღვდელს, რომ შაგირდები მუდამ არ დაიარებიან ეკლესიაში, განსაკუთრებით ცოტა იყვნენ შაგირდები ჰვართ-ამალლებასო (14 სექტემბერს). უნდა ვსთქვა, რომ სწორეთ ამ დროს ოჯახში უბედურებისა გამო მე ძალა-უნებურათ, უმეტესი ნაწილი ჩემი დროისა უნდა გამეტარებინა მძიმე ავთამყოფთან (ეს გარემოება ებისკოპოსმა გაიგო პირველად მხოლოდ იმ დღეს, როდესაც მე მივედი მასთან), არ შემედლო მუდამ მქონდა მზრუნველობა, რომ ყველა შაგირდებს ეარათ წირვალოცვაზედ. მეორეს მხრით—მთელი მეორე ნახევარი სექტემბრისა იყო იმისთანა დრო, როდესაც ყმაწვილები ელაგებოდნენ თავ-თავიანთ სადგომებში, ხელ-მეორეთ ეგზამენები ჰქონდათ დანიშნული და უმთავრესი მიზეზი კი ის იყო, რომ შაგირდების სიები არ იყო მზათ, ისინი შეადგინეს მხოლოდ 20 რიცხვის შემდეგ, რომლის შემწეობითაც შეიძლებოდა ჩვეულებრივი ამოკითხვა ყმაწვილებისა ეკლესიაში წაყვანის წინეთ. ყმაწვილები—ყოველგან და ყოველთვის ყმაწვილები არიან და თუ ცოტაოდენათ არ აგრძნობინე-რა არ არის შორიდება, იმათგანი ცოტანი ასრულებს იმას, რასაც მათ მოსთხოვენ.

რაც შეეხება მათ ხნობით მდგომარეობას და მათში წესიერებას, რომელიც არ არის დატულიო, ვითომც იმიტომ რომ მათ ყურადღებას არ ექცევი, ეს მართალი არ არის. რაც შემიძლია ყველა ღონის-ძიებას ვხმარობ, რაც არ შემიძლია—ამის ასრულება შეუძლებელია.

თუმცა უ. ავტორის შეხედულება მუთათისის სასულიერო სასწავლებლის შაგირდებზედ არ ეთანხმება ნამდვილ მდგომარეობის, მაგრამ სრული მართალიც რომ იყოს, გასაკვირველი აქ არა იქნებოდა-რა და არც ინსპექცია იქნებოდა აქ გასამტყუნებელი. მუთათისის სასულიერო სასწავლებელი ერთ-ერთი მთელი რუსეთის იმპერიაში თავის მოსწავლეთა სიმრავლით. მხოლოდ 30 შაგირდთა სასწავლებლის პანსიონში, დანარჩენი 700-დახუთასი არიან ყველა მხარეზედ სასწავლებლიდან მოშორებით; ზოგნი სცხოვრობენ, როგორც ზევით ვსთქვი, ახლო-მახლო სოფლებშია. მართი მითხრით,—რა უნდა ქნას მართო სასწავლებლის ზედამხედველის თანაშემწემ თავის ინსპექციაში და ორმა შაგირდების ზედამხედველებმა (надзиратели)? ორი ზედამხედველი ძლიერ ყოფნის იმისთანა სასწავლებელს, როგორც, მაგალითებრ, ქ. რიგაშია, სადაც მხოლოდ 60 კაცია, რომელთ რიცხვიდან უმეტესი ნაწილი ჰსცხოვრობს პანსიონში.

ამას გარდა, საზოგადოთ რომელიმე სასწავლებლის ყმაწვილების ზნეობითი მდგომარეობის პასუხის მგებელი მართო ინსპექცია არ არის; ამ ჰაზრს თუ მიეყვებით, მაშინ გიმნაზიის ყმაწვილები, ზედამხედველობა რომელთზედ აქვს, ინსპექტორს გარდა, მრავალ რიცხვ კლასების მზრუნველებს (классные наставники) მათის თანაშემწეებით და რამოდენიმე შაგირდების ზედამხედველებს (надзиратели),—შედარებით მუთათისის სასულიერო სასწავლებლის შაგირდებთან უნდა იყვნენ ანგელოზები! თუ მუთათისის სასულიერო სასწავლებლის შაგირდებს შედარებით უფრო მდაბალი ადგილი უჭირავთ სხვა სასწავლებლებლის შაგირდებზედ ამას იმ შემთხვევაში ვერ დაეხმარება, სანამ არ გამოიკვლეოს ის წესები, რომელნიც ამ სასწავლებელში ჰსუფიქვენ ახლა.

მუთათისის სასულიერო სასწავლებლის ზედამხედველის თანაშემწე ქ. ბროსლოვი.
(დახასრული შემდეგში)

და ხმა არ გაგვიცო. მე უთხარი მახსოვს, და ძალიანაც მივიერს—რატომ ხმა არ გამეცი - მეთქი. იმითმამო, მითხრა, რომ თუილისიდან გამოქცეული ვიყავი, არ მინდოდა, რომ გეცნე, მეშინოდა, ვაი-თუ თუილისში რომ ჩახვიდოდი, პოლიციისთვის შეგეტყობინებია, შეიტყობდნენ და დამიჭერდნენო. აი ეს არის, ამის მეტი ამ საქმის თაობაზე მე არა ვიცო-რა.

მ.ო.წ. პ.ლ. ხოსროვეცი (გამომეძიებელი). ტატოს მე დიდიხანა ვიცნობ. როგორც გამომეძიებელი, მუდამ დავიარები სატუსალოში და ტუსალებთან მაქვს საქმე. არც ტატო და არც სხვა ტუსალები მე არაფერს არ მიმალაყენ, ყველაფერს მეტყვიან. ყველაფერში გამომიძულებიან. ამის გამო, თუ გინდათ შეიტყოთ, ვინ მოჰკლა პოლიციის სალდათი სადოვის ქუჩაზე, მე შემიძლია გითხრათ, რომ ტატოსა და იმის ამხანაგებს ამ საქმეში ბრალი არა აქვთ, ის მოკლა სატურიდემ... ეს ქული, რომელიც იმ ქუჩაზე ნახეს მკვლელების შემდეგ. სატურიდეს ეკუთვნის...

ამ სიტყვებმა მღელვარება მოახდინა საზოგადოებაში.

თავს მჯდომარე (ხოსროვეს). თქვენ გამოწვეული ხართ ბრალდებულთ დამცველებისაგან მხოლოდ იმ გარემოების ასახსნელად: იცანით თქვენ თუ არა ტატო, როცა ის შარსიდან დაჭერილი ჩამოიყვანეს.

ტატოს აღდგოკათი. მე მგონია, სასამართლო უნდა ცდილობდეს, რომ ახსნას მთელი საქმე, შეიტყოს ქეშმარიტება და ამისგან ვითხოვთ, მოგვეცეს ნება ყველაფერი გამოგვითხოვთ უფ. მოწამეს ხოსროვეს.

თავს მჯდომარე. სასამართლომ გადაწყვიტა, რომ უფ. მოწამეს ჩამოერთვას ჩვენება მხოლოდ იმ საგანზე, რომლისათვისაც ის აქ არის დაბარებული.

ტატოსა და მველესიანის დამცველები. შმორჩილესად ვითხოვთ, რომ უფ. ხოსროვეს უკანაქნელი სიტყვება, რომ პოლიციის სალდათის მკვლელი სატურიდე არისო, პროტოკოლში იქმნეს შეტანილი.

თავს მჯდომარე. თქვენი თხოვნა შესრულდება.

ხოსროვეცი. მართალია და ნამდვილი, რომ როცა შარსიდან ჩამოიყვანეს დაჭერილი ტატო, მე ვერ ვიცანი, სანამ თვითონ არ მითხრა, რომ მე ტატო წულუკიდე ვარო. რა დაგმართნია-მეთქი რო ვკითხე, მიპსუხა, შარსში რომ და-

მიჭირესო, ხუთი თვის განმავლობაში მსმალოს ბორკილებით ვიყავიო და ამ ბორკილების გამო, ფეხზე ვეღარ ვდგებოდი, სულ ვიწეკიო.

პროკურორი. სასამართლოს ვთხოვ ჰკითხოს უფ. მოწამეს ხოსროვეს: როცა სასამართლოს სხდომა დაიწყო, იყო მოწამების ოთახში, თუ არა?

ხოსროვეცი. პირველ საათზე, როცა სხდომა დაიწყო, მე არ ვყოფილვარ მოწამების ოთახში, თავსმჯდომარის ნებადართვით წავედი. მაგრამ, როცა ჩემი რიგი მოვიდა და ჩვენების ჩამოსართმევად გამომიძახეს, მეორე საათის ნახევარზე, მე, როგორცა ჰხედავთ, გამოვეცხადე. მე შემიძლია დაგიმტკიცოთ, რომელი ფაქტით წაველი აქედამ, ფაქტონის № 181 გახლავთ, და სადაც წაველი, სომხის სასწავლებელში.

პროკურორი. მთხვე სასამართლოს ჩასწვროს პროტოკოლში, რომ როცა სხდომა დაიწყო, მოწამე ხოსროვეცი არ ყოფილა მოწამების ოთახში.

თავსმჯდომარე უბრძანებს სეკრეტარს, რომ პროკურორის წინადადება შეასრულოს.

მოწ. მ.ლ. მახარაძე (პოლიციის აფიცერი). 20 დეკემბერს 1877 წელს შემატყობინეს, რომ სადოვის ქუჩაზე ვიღაც კაცი გაცარცევს და პოლიციის სალ-

დათი მოკლესო. როცა შეიჭრეს, სწავლადი ფერი გათავებული იყო. მითხრეს, რომ ხუთი თუ ექვსი ავაზაკი იყოვო, რევოლვერს ისროდნენ და ერთს ხანჯალი ამოდებულ იქნა ხელში, როცა ინსტიტუტის ქუჩაზე მორბოდნენო. შავადღენე კაცები, მაგრამ ვერაფერ მოახსენს. მე თვითონ არაფერი მინახავს, მითხრეს მხოლოდთ ავაზაკებმა ცხრაჯერ გაისროლეს რევოლვერიო. მეტი არავიცო-რა.

მოწ. მ.ს.ო. თურქიძე. ალექსო შახაროვს კარგათ ვიცნობ. შარშან წინ ქრისტეშობისთვის, დიდ მარხვაში, ის ჩვენ ლუქანში იწვა; ცუდი ავთამყოფობით იყო ავთ; ღამე გარეთ არ გამოდიოდა, მხოლოდთ როცა მზიანი დღე იყო, ლუქნის კარებთან გამოვიდოდა დაჯდებოდა მიწისოვის ფაბრიკის მუშებს ელაპარაკებოდა. ღამე ჩვენი ლუქნის კარები შეიგნიდამ იკეტებოდა. ძარგათ მახსოვს, რომ ალექსო ახალწლამდინ ოცი დღის განმავლობაში იწვა ჩვენს ლუქანში, მერე კი მორჩა და წავიდა.

ამით გათავდა მოწამების ჩვენების ჩამორთმევა. სხდომა ერთის საათით შეწყვიტეს.

(ბიფვ იქნება)

ქალაქის გაგზომვისაგან

თუილისის ქალაქის გაგზომვა ამით აცხადებს, რომ იმის თან-დასწრებით იქნება პირველი და უკანასკნელი ვაჭრობა (უპერეტორაჟკოთ) შემდეგსაგანებზედ;

1). 24 ნოემბერს 1879 წელსა იქნება ვაჭრობა ავლაბარში მდებარე საქალაქო მიწისა, სივრცით 1890 დესიატინის, და მეორე მიწის, სივრცით 237 დესიატინის, არნდით გაცემაზედ მომავალს 1880 წლის 1 იანვრიდან ვიდრე 1883 წლის 1 იანვრამდე.

2). 7 დეკემბერს ამა 1879 წელს იქნება ვაჭრობა იჯარით გაცემაზედ იმ შემოსავლის მოკრებისა, რომელიც ქალაქსა აქვს მტკვრით მოტანილი იმ ტივებისაგან, რომელიც ქალაქის კუთვნილ ნაპირებზედ ჩერდებიან. შადა ამ იჯარისა ითვლება მომავალი 1880 წლის 26 იანვრიდან 1883 წლის 1 იანვრამდინ.

3). 7 დეკემბერს ამა 1879 წელსა იქნება ვაჭრობა იჯარით მიცემაზედ იმ ნავისა, რომელიც ქალაქის ნავსადგურთან არის ვერაზე. შადა ამ იჯარისა ითვლება ამ 1880 წლის 26 იანვრიდან ვიდრე 1883 წლის 1 იანვრამდინ.

4). 4 დეკემბერს ამა 1879 წლისა იქნება ვაჭრობა იმ ხარჯის იჯარით გაცემაზედ, რომელსაც ქალაქში მომუშავე ფაქტორები, დროუკები, პოვოზკები და სხვ. (იზგოზნი პრომისელ) იხდიან ქალაქის ხაზინის სასარგებლოდ. შადა ითვლება ამ 1880 წლის 1 იანვრიდან 1883 წლის 1 იანვრამდინ.

5). 1 დეკემბერს ამა 1879 წლისა იქნება ვაჭრობა ცხენის ხარჯის იჯარით გაცემაზედ. შადა 1880 წლის 1 იანვრიდან ვიდრე 1883 წლის 1 იანვრამდინ.

6). 5 დეკემბერს ამა 1879 წლისა იქნება ვაჭრობა ქალაქის სასწორისა და საწყაობის შემოსავლის იჯარით გაცემაზედ. შადა ითვლება 1880 წლის 26 იანვრიდან ვიდრე 1883 წლის 1 იანვრამდინ.

შველა ამ იჯარებისა და არენდების პირობების (კანდიციების) ნახვა და გაცნობა მსურველთა შეუძლიანთ ქალაქის გამგეობის (შპრავის) კანცელარიაში მუდამ დღე, უქმ დღეებს ვარდა, დილის 10 საათიდან ვიდრე ნაშუადღევს 2 საათამდინ.

(13—3)